

EVROPSKA UNIJA

Okolje in boj proti podnebnim spremembam

dr. Gregor Torkar in Tjaša Knez

Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

Konferenca

EVROPSKA UNIJA

Vsebina delavnice

- Okolje in boj proti podnebnim spremembam
 - Zakaj?
 - Prednostne naloge
- Zelene usmeritve
 - Forma
 - Vsebina
- Primer dobre prakse
- Praktična delavnica

#ZeleniErasmusPlus

Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

Konferenca

VODA

Anketa

- Ali ste že vodili prijavo E+ projekta? DA / NE
- Ali ste že prijavljali E+ projekt za prednostne naloge Okolje in boj proti podnebnim spremembam? DA / NE

#ZeleniErasmusPlus

EVROPSKA UNIJA

Okolje in boj proti podnebnim spremembam oziroma "Zeleni" Erasmus+

Trajnostni razvoj je kulturni problem!

Zakaj?

- Leta 2023 kar 92% anketiranih **vzroke za podnebne spremembe vsaj deloma pripisuje človeški dejavnosti**(ESS ERIC 2025)
- Leta 2023 kar 44% zelo ali ekstremno **zaskrbljenih zaradi podnebnih sprememb** (odstotek padel iz 50% leta 2020) (ESS ERIC 2025)
- Leta 2023 kar 63% **čuti osebno odgovornost** za zmanjšanje podnebnih sprememb (ESS ERIC 2025)
- Leta 2016 skoraj dve tretjini **proti obdavčenju fosilnih goriv** zaradi podnebnih sprememb (ESS 2016)

Razkorak med okoljskimi vrednotami – delovanjem

Erasmus+

Bogati življenja, širi obzorja.

Konferenca

Okolje in boj proti podnebnim spremembam oziroma "Zeleni" Erasmus+

- razvijati **znanja, spretnosti in odnos** do podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja;
- vzpostavljanje **celovitih institucionalnih pristopov** k izobraževanju za okoljsko trajnostnost;
- **ozaveščanje o okoljski trajnostnosti** skozi vzgojo in izobraževanje;
- razvoj in uporaba **vsebin in gradiv učinkovitih vzgojno-izobraževalnih metod** (rezultatov) ter smernic za politike na temo okoljske odgovornosti in trajnostnosti;
- **zmanjševanje ogljičnega odtisa** v mednarodnih mobilnostih.

Projekti Erasmus+ so zasnovani na okolju prijazen način in vključujejo zelene prakse v vse vidike izvajanja projekta.

Zelene usmeritve

PRED MOBILNOSTJO

- Gradiva, vezana na zeleno prioriteto na [CMEPIUS spletni strani](#)
- Naslavaljanje zelenega med pripravami (računanje ogljičnega odtisa, predstavitev naslavljanja trajnostnosti v državi/na organizaciji gostiteljici)
- Načrtovanje zelene poti (zelena častna izjava, do 500 km)
- Virtualna srečanja namesto pripravljalnih obiskov v živo
- Elektronsko urejanje vozovnic in dokumentov (čim manj tiskanja)

Zelene usmeritve

MED MOBILNOSTJO

- Praktični vidiki: uporaba javnega prevoza in koles, hoja, uporaba lastnih steklenic za vodo in pitnikov, izogibanje uporabi embalaže za enkratno uporabo
- Lokalno in ekološko pridelana prehrana
- Možnost izposoje izdelkov za krajši čas
- Recikliranje materialov, uporabljenih na delavnicah
- Potovanje s čim manj prtljage

Zelene usmeritve

PO MOBILNOSTI

- Povezovanje z drugimi projekti na organizaciji (npr. Ekošola, Eko vrtovi)
- Dnevnik PUD (VET, tematsko vključena vprašanja)
- Prenos videnih praks v domače okolje

Zelene usmeritve

NA LOKALNI RAVNI

- Organizacija dogodkov na zeleni način
- Promociski materiali (reciklirani, FSC certifikat za papir...; imejmo v mislih, da ne proizvedemo še več odpadkov)

Zeleni Erasmus+

Priporočila udeležencem
za bolj zelene mobilnosti v
okviru programa Erasmus+

Čestitamo! Izbrani ste bili za udeležbo v
aktivnosti programa Erasmus+.

Letak prinaša praktične nasvete o tem, kako ravnati **pred, med** in **po mobilnosti**, da bi bili negativni učinki programa oz. mobilnosti na okolje čim manjši.

Morda vas skrbi, da pri prehodu v zeleno družbo ne igrate pomembne vloge, da so vaša dejanja preveč nepomembna, da bi zares prispevala k trajnosti, a naj vas spodbudimo – vsako dejanje šteje; prav tako pa dejanja ozaveščenih posameznikov pomagajo k vzpostavitvi kolektivne akcije, ki prevesi tehtnico v okolju prijaznejšo smer. Majhni koraki za spopadanje s podnebnimi spremembami vam lahko prinesejo zadovoljstvo, saj **veste, da ustvarjate razliko** in pomembno prispevate k potrebnim spremembam.

več priporočil in nasvetov na
www.cmeplus.si/prirocnik-zeleni-erasmus/

PRED mobilnostjo

Odhod na mobilnost je neizogibno povezan s potovanjem. Razmislite, ali lahko potujete na okolju bolj prijazen način. Pozanimajte se o možnostih za **zelena potovanja**, ki so znotraj programa Erasmus+ tudi **dodatno finančno podprta**. Če je možno, potujte z javnim prevozom (najbolje z vlakom) ali pa si morebitno potovanje z avtomobilom organizirajte skupaj z več sopotniki – pot bo tako prijetnejša in potovanje bolj zabavno. Če je le mogoče, se izogibajte potovanju z letalom. Ko to ni možno, izberite energetske najučinkovitejšo letalsko družbo (uporabite npr. Atmosfair Airline Index ipd.) ter potovanje v ekonomskem razredu.

Ne tiskajte potovalnih dokumentov, ampak si raje naložite ustrezne aplikacije za digitalne vozovnice.

Tudi prigrizke za na pot si lahko pripravite doma in se tako izognete kupovanju pakiranih (in pogosto tudi nezdravih ter dražjih) izdelkov na poti.

Potujte s **čim manj prtljage**. Če se odpravljate na daljšo mobilnost, razmislite, katere stvari res potrebujete in ali si jih lahko morda za čas vašega bivanja izposodite na končni lokaciji. **Izogibajte se izdelkom za enkratno uporabo ali odvečni embalaži** (npr. potovalno kozmetiko za enkratno rabo opustite in raje uporabite izdelke brez embalaže ali pa tekočine pretočite v manjšo, trajno embalažo).

Izdelki za večkratno rabo, ki jih lahko vzamete s seboj: steklenica za vodo, lonček za kavo, pralna vrečka za nakupe itd. Če ga imate, ne pozabite na solarni polnilec za mobilni telefon; če ga nimate, raje uporabljajte obstoječega, kot da bi kupovali novega.

ferenca

MED mobilnostjo

Ko prispete na ciljno destinacijo, se informirajte o načinih, **kako bo vaše bivanje čim bolj zeleno**. Nekaj predlogov:

potovanje po kraju bivanja:

- krajše razdalje prehodite peš ali jih prekolesarite;
- pozanimajte se o možnosti (brezplačne) izposoje koles ali si za čas daljšega bivanja priskrbite rabljeno kolo;
- za daljše razdalje uporabljajte javni promet ali se dogovorite za souporabo oz. potovanje s drugimi potniki;

prehrana:

- če je na voljo, uporabljajte **pitno vodo iz pipe** (saj ste vzeli s seboj steklenico?);
- **jejte lokalno**, obiščite tržnice ali lokalne ponudnike prehrane;
- če ste vsejedi, razmislite o **zmanjšanju količine mesa** in izdelkov živalskega izvora;
- kuhajte skupaj s prijatelji – tako boste prihranili energijo, denar in poskrbeli za prijetno druženje in pridobivanje medkulturnih izkušenj;

Različne države se soočajo z različnimi perečimi okoljskimi problemi, prav tako se razlikujejo tudi ukrepi, ki jih izvajajo, in navade posameznikov. Pri svojem ravnanju **upoštevajte kulturne razlike ter lokalne specifične in (z)možnosti**. Na instituciji gostiteljici se pozanimajte o tem, kako lahko sami v največji meri prispevate k bolj zelenemu okolju.

Dodaten nasvet:

če želite živeti bolj zeleno (ne samo v času mobilnosti), lahko pomagata prepoznati in zmanjšati svoje slabe navade tudi s pomočjo številnih aplikacij.

Tu je le nekaj primerov¹:

- [The climate action toolkit](#) (publikacija)
- [The Lazy Person's Guide to Saving the World](#) (spletna aplikacija)
- [Plastic Footprint Calculator](#) (spletna aplikacija)
- [My Little Plastic Footprint](#) (android, iOS)
- [Plastic Free July](#) (spletna aplikacija)
- [My Plastic Free Life](#) (spletna aplikacija)

¹ Primeri so izbrani naključno oz. na podlagi priporočil uporabnikov. Ne gre za oglaševanje naštetih aplikacij – za objavo nismo prejeli nikakršnega nadomestila.

nakupovalne navade in ravnanje z odpadki:

- ko je le mogoče, kupujte živila, čistila in druge izdelke **brez embalaže** oz. v povratni embalaži;
- kupujte **okolju prijazno kozmetiko in čistila** ali se jih naučite izdelovati sami;
- poučite se o tem, kako lokalno skrbijo za **ločevanje odpadkov**;
- izdelke, ki jih boste morda potrebovali samo za čas mobilnosti, poiščite v centrih ponovne uporabe oz. trgovinah z rabljenimi izdelki ali pa se pri gostiteljih pozanimajte o možnosti **izposoje**;

življenjski slog:

- **souporabljajte storitve** – npr. javne pralnice perila, solarne polnilne postaje;
- v prostem času se lahko udeležite morebitnih **izobraževanj, delavnic** ali drugih dogodkov in pobud, ki naslavljajo okolju prijazne prakse.

PO mobilnosti

Obdobje po mobilnosti izkoristite za **učenje in prenos dobrih praks**, ki ste jih spoznali v mednarodnem okolju, na domačo institucijo. Po vrnitvi domov delite s sošolci ali sodelavci ter v domačem okolju primere dobrih praks, ki ste jih spoznali tekom bivanja v tujini.

Če želite domov zase ali za svoje bližnje prinesiti spominke z vaše mobilnosti oz. potovanja v tujino, premislite, kaj in koliko potrebujete. Izbirajte **trajnostne, lokalne izdelke**, po možnosti take s konkretno uporabno vrednostjo. Morda prijatelje presenetite s koščkom lokalnih kulinaričnih dobrot ali praktičnim izdelkom za trajno rabo.

CMEPIUS
Ob železnici 30a
1000 Ljubljana

zeleno@cmeplus.si
www.cmeplus.si
i /Cmeplus
#ZeleniErasmusPlus

erenga
VOBA

Okolje in boj proti podnebnim spremembam oziroma "Zeleni" Erasmus+

- razvijati **znanja, spretnosti in odnos** do podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja;
- vzpostavljanje **celovitih institucionalnih pristopov** k izobraževanju za okoljsko trajnostnost;
- **ozaveščanje o okoljski trajnostnosti** skozi vzgojo in izobraževanje;
- razvoj in uporaba **vsebin in gradiv učinkovitih vzgojno-izobraževalnih metod** (rezultatov) ter smernic za politike na temo okoljske odgovornosti in trajnostnosti;
- **zmanjševanje ogljičnega odtisa** v mednarodnih mobilnostih.

Projekti Erasmus+ so zasnovani na okolju prijazen način in vključujejo zelene prakse v vse vidike izvajanja projekta.

EVROPSKA UNIJA

"Do leta 2030 poskrbeti, da bodo vsi učeči se pridobili **znanje in spretnosti**, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, tudi z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in **trajnostnem načinu življenja**, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, državljanstvu sveta ter spoštovanju kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju.,,

CTR 4, podcilj 4.7 (Združeni narodi, 2015)

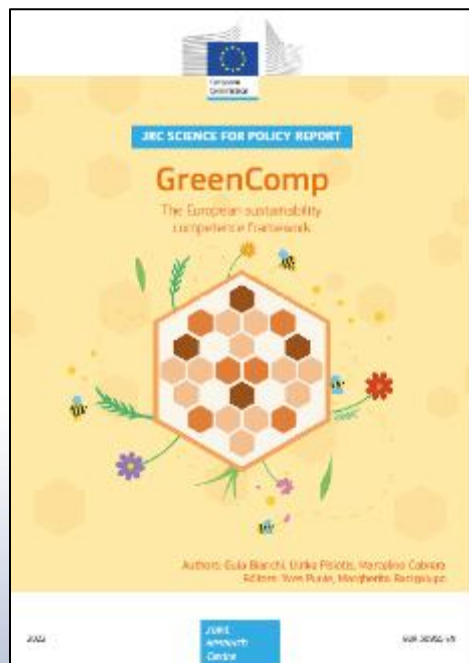
Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

Konferenca

EVROPSKA UNIJA

VI

TR

Organizacija

Pedagogika

Učno okolje

Vsebina

vsebina

Vsebina

Vsebina

Erasmus+

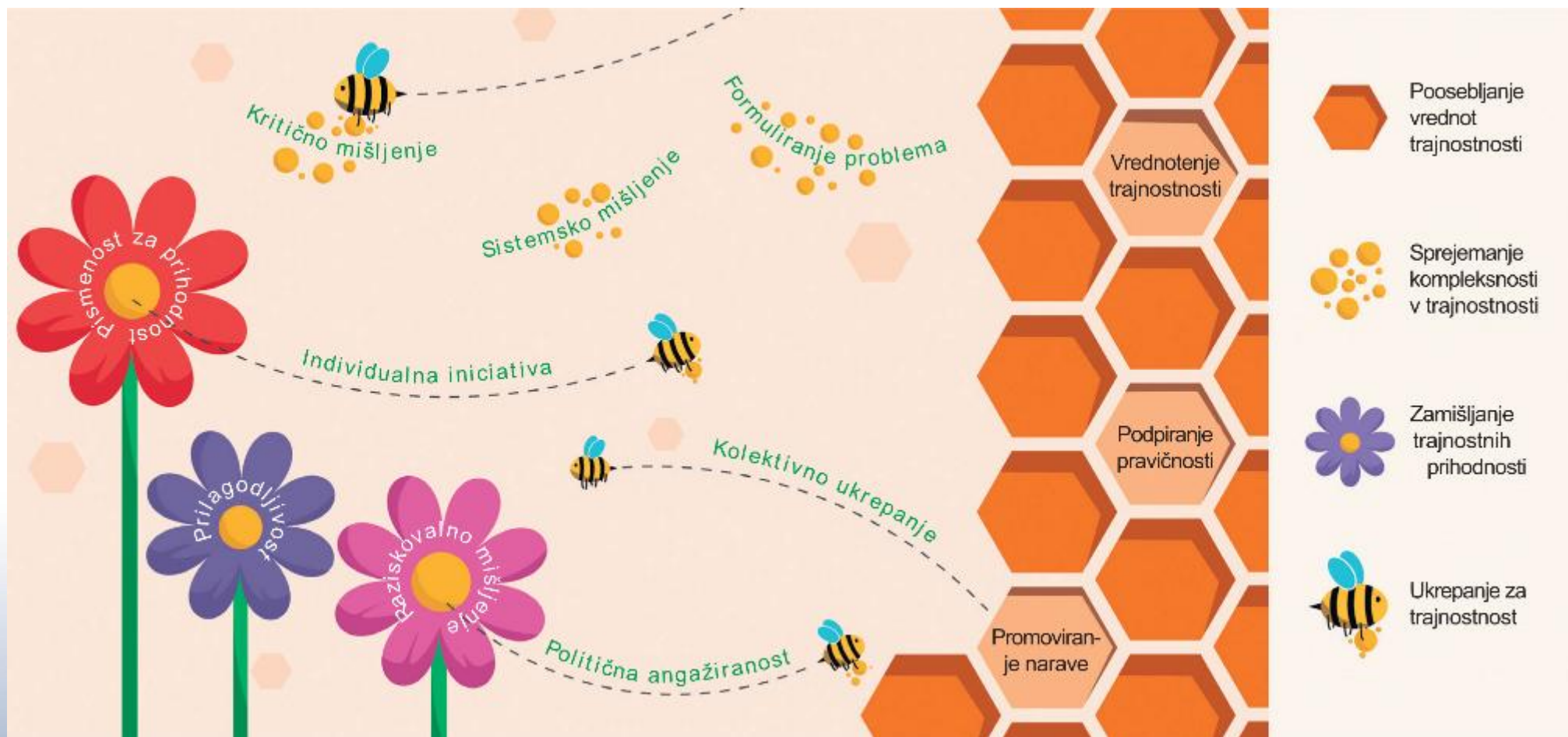
Bogati življenja, širi obzorja.

Konferenca

EVROPSKA UNIJA

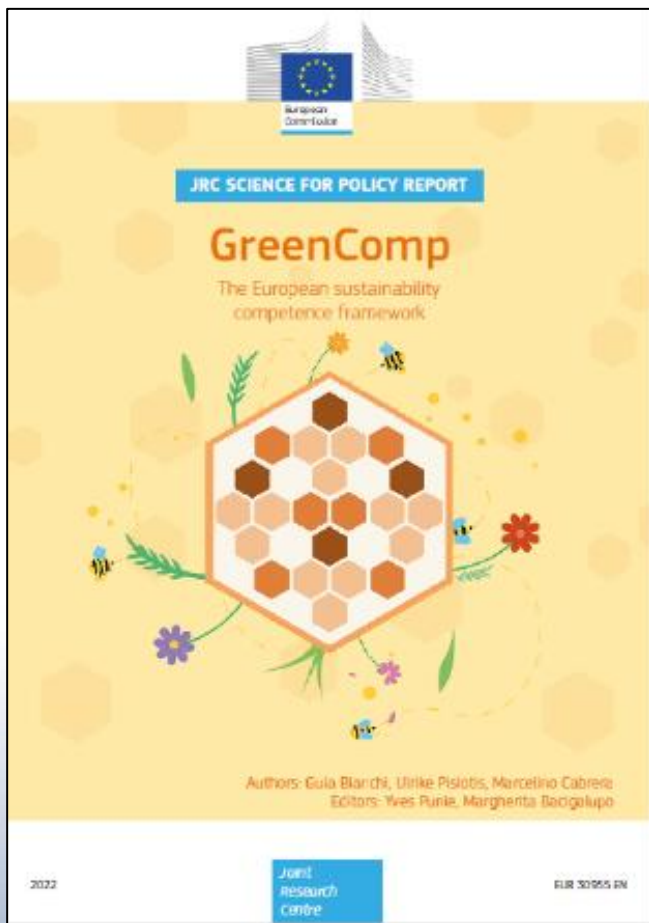
Okvir kompetenc GreenComp

Konferenca

VODA

EVROPSKA UNIJA

Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

Konferenca

VODA

Okolje in boj proti podnebnim spremembam oziroma "Zeleni" Erasmus+

Prednostne naloge:

- razvijati **znanja, spretnosti in odnos** do podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja;
- vzpostavljanje **celovitih institucionalnih pristopov** k izobraževanju za okoljsko trajnostnost;
- **ozaveščanje o okoljski trajnostnosti** skozi vzgojo in izobraževanje;
- razvoj in uporaba **vsebin in gradiv učinkovitih vzgojno-izobraževalnih metod** (rezultatov) ter smernic za politike na temo okoljske odgovornosti in trajnostnosti;
- **zmanjševanje ogljičnega odtisa** v mednarodnih mobilnostih.

Projekti Erasmus+ so zasnovani na okolju prijazen način in vključujejo zelene prakse v vse vidike izvajanja projekta.

EVROPSKA UNIJA

Cilj učenja za **okoljsko trajnostnost** je krepiti trajnostni način mišljenja od otroštva do odraslosti ob razumevanju, da smo **ljudje del narave** in od nje odvisni. Učeči se pridobijo **znanje, spretnosti in odnose**, ki jim pomagajo postati nosilci sprememb ter prispevati individualno in kolektivno k oblikovanju prihodnosti **v okviru omejenih planetarnih zmogljivosti**.

GreenComp (EU 2022)

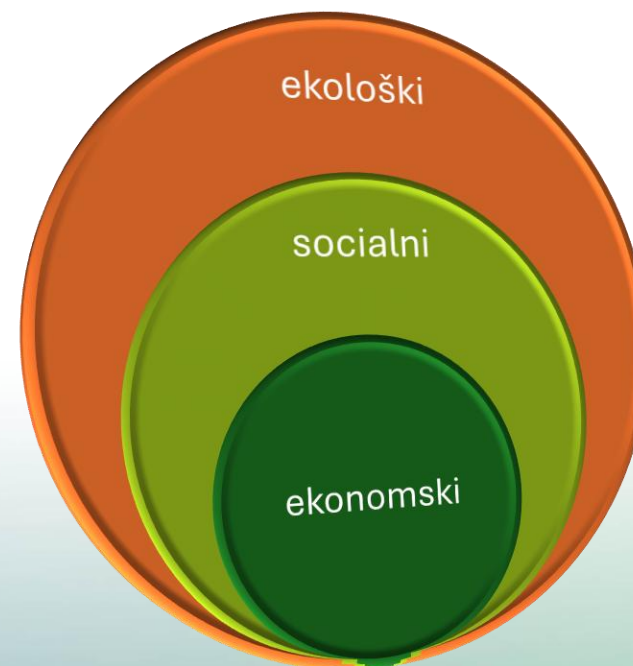
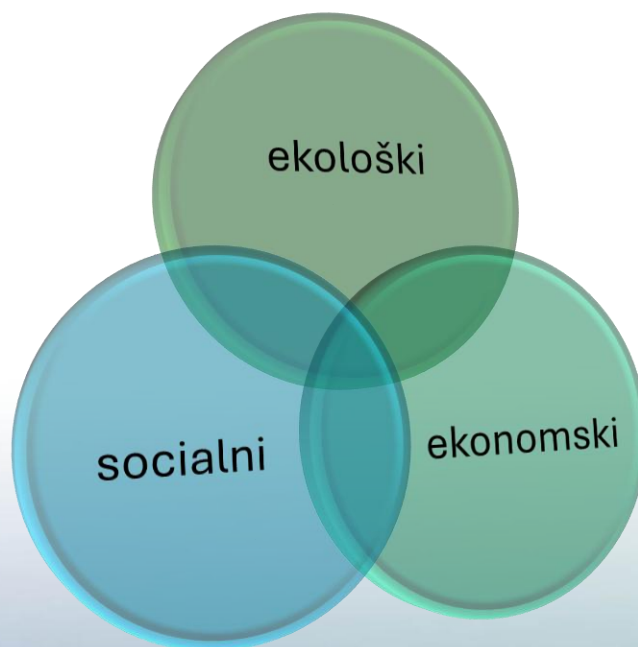
Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

EVROPSKA UNIJA

Ravnotežni in ugnezden pogled na trajnostnost

Okolje in boj proti podnebnim spremembam oziroma "Zeleni" Erasmus+

- razvijati **znanja, spretnosti in odnos** do podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja;
- vzpostavljanje **celovitih institucionalnih pristopov** k izobraževanju za okoljsko trajnostnost;
- **ozaveščanje o okoljski trajnostnosti** skozi vzgojo in izobraževanje;
- razvoj in uporaba **vsebin in gradiv učinkovitih vzgojno-izobraževalnih metod** (rezultatov) ter smernic za politike na temo okoljske odgovornosti in trajnostnosti;
- **zmanjševanje ogljičnega odtisa** v mednarodnih mobilnostih.

Projekti Erasmus+ so zasnovani na okolju prijazen način in vključujejo zelene prakse v vse vidike izvajanja projekta.

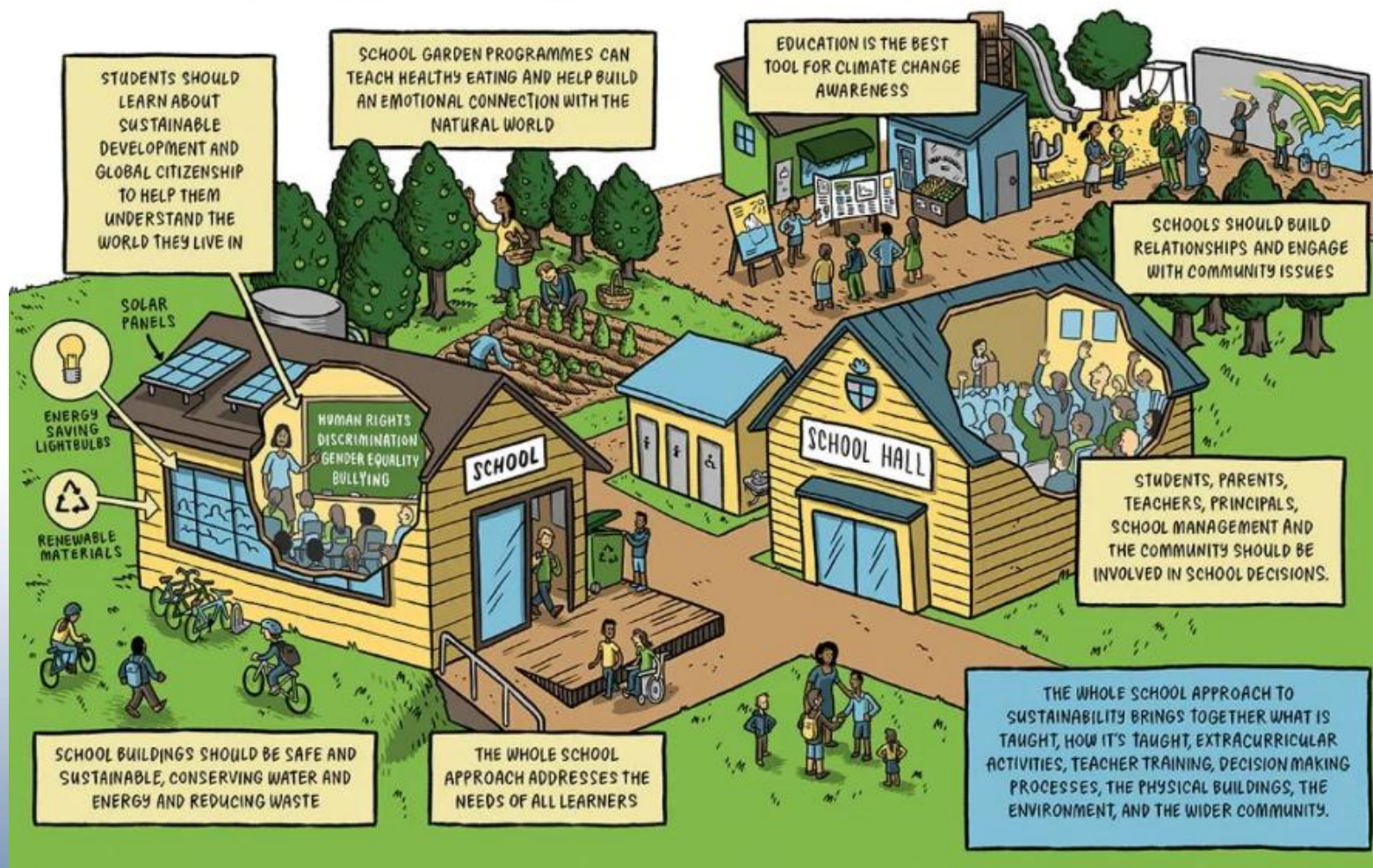
„Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj v praksi je pravzaprav **državljanstvo** v praksi. Preklicuje perspektivo vseživljenjskega učenja, ki **ne poteka le v šoli**, temveč tudi zunaj šolskega okolja, skozi življenje vsakega posameznika. Temelji na človekovih pravicah in načelih, kot so sodelovanje, nediskriminacija in odgovornost, ter je v interakciji z družbenim in kulturnim okoljem skupnosti in v njem spodbuja socialno učenje.“

VITR za 2030 (UNESCO, 2020)

EVROPSKA UNIJA

Sustainability is not just something to learn, it's something to live!

Okolje in boj proti podnebnim spremembam oziroma "Zeleni" Erasmus+

- razvijati **znanja, spretnosti in odnos** do podnebnih sprememb in trajnostnega razvoja;
- vzpostavljanje **celovitih institucionalnih pristopov** k izobraževanju za okoljsko trajnostnost;
- **ozaveščanje o okoljski trajnostnosti** skozi vzgojo in izobraževanje;
- razvoj in uporaba **vsebin in gradiv učinkovitih vzgojno-izobraževalnih metod** (rezultatov) ter smernic za politike na temo okoljske odgovornosti in trajnostnosti;
- **zmanjševanje ogljičnega odtisa** v mednarodnih mobilnostih.

Projekti Erasmus+ so zasnovani na okolju prijazen način in vključujejo zelene prakse v vse vidike izvajanja projekta.

VI

VITR združuje celostne pristope k transformativnemu in sodelovalnemu učenju s splošnim ciljem, da se učečim omogoči dejavno vključevanje v trajnostni razvoj. Ta učna komponenta je povezana z VI v VITR in temelji na različnih vzgojno-izobraževalnih teorijah, kot so izkustveno učenje, učenje z raziskovanjem, sodelovalno učenje in kritična pedagogika.

TR

VITR se ukvarja z različnimi vrstami znanja, vrednot in spretnosti, ki so pomembne za trajnostni razvoj. Ta vsebinska komponenta se nanaša na TR v VITR in vključuje okoljske teme, socialne teme, gospodarske teme, medsektorske teme in teme, ki so usmerjene v ukrepanje in opolnomočenje.

VITR

EVROPSKA UNIJA

Primer dobre prakse

Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

Praktična delavnica: vrtiljak

Potrebščine: potrebujete plakate (velike liste papirja A3 ali večje) z vprašanji ter barvna pisala.

Ureditev učilnice: optimalna je ureditev učilnice za delo v skupinah.

Potek dejavnosti:

1. Sodelujoče razdelimo v manjše skupine.
2. Vsaka skupina prejme plakat „TEORIJA SPREMEMBE“ in „ANALIZA MATRIKE DELEŽNIKOV“
3. Vsaka skupina ima določen čas, da odgovori na naloge.
4. Po določenem času (ta naj se iz kroga v krog nekoliko podaljšuje, npr.: 3 minute, 4 minute, 5 minut ...) se skupine zavrtijo do naslednjega plakata. S seboj vzamejo samo barvno pisalo.
5. Najprej preberejo odgovore predhodne skupine ter označijo, ali se z odgovori strinjajo ali ne. Odgovore lahko popravijo in/ali dopolnijo ter zapišejo svoje odgovore.
6. Vrtiljak lahko nadaljujemo, dokler vse skupine ne odgovorijo na vsa vprašanja na plakatih.
7. Končane plakate razstavite na vidno mesto v prostoru. Sledi splošna razprava.

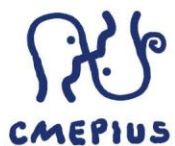
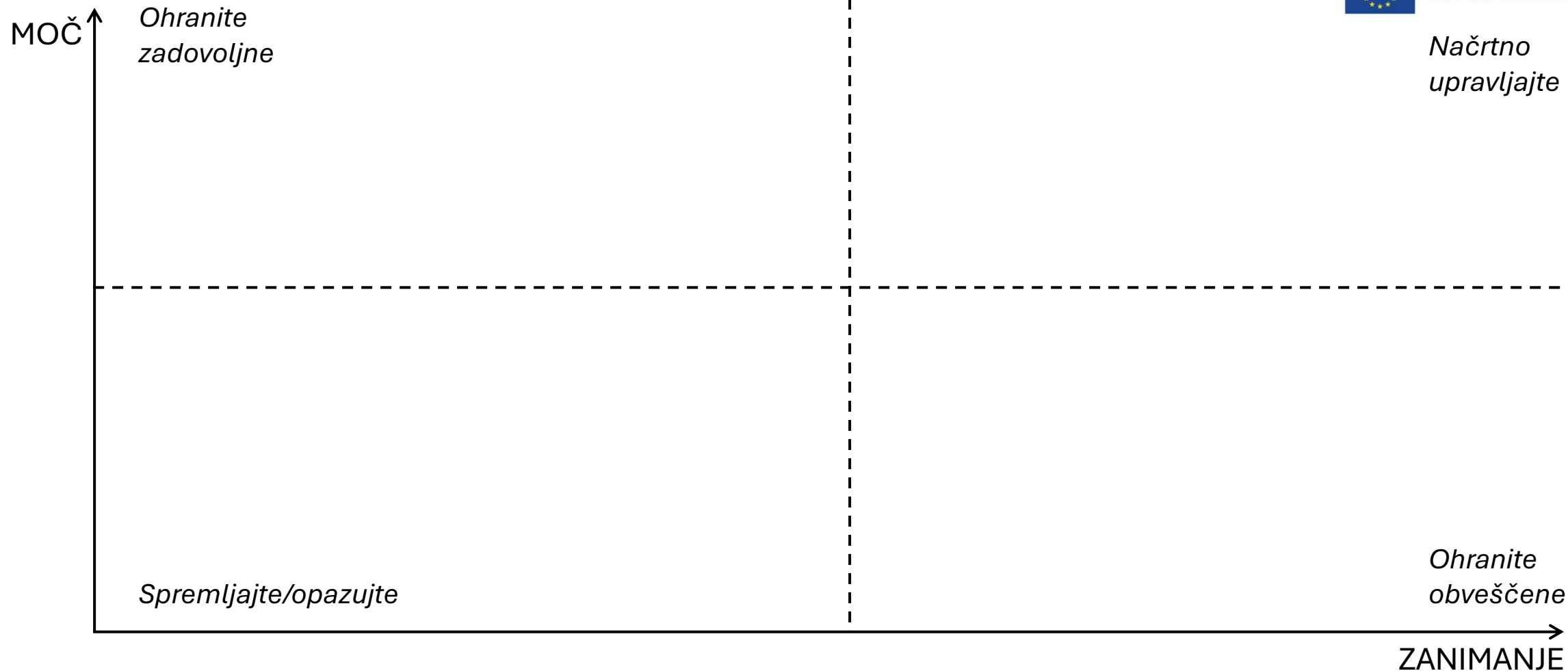
Analiza matrike deležnikov

- Izbira partnerjev/ciljnih skupin
- Interes (Zakaj bi deležnike **zanimalo** sodelovanje?)
- Vpliv (Kakšna je njihova **moč** ovirati ali olajšati učinke projekta?)

EVROPSKA UNIJA

*Načrtno
upravljajte*

Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

vir: prirejeno po <https://cosie-science.com>

Teorija spremembe

1. območje nadzora

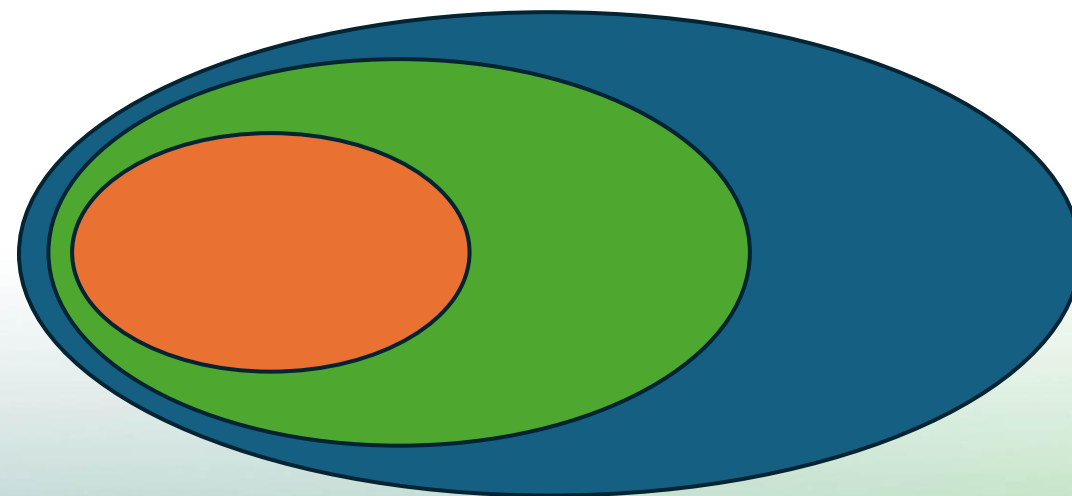
- aktivnosti (delovni paketi) in oprijemljivi rezultati (proizvodi) projekta

2. območje vpliva

- doseganje ciljev, učinek – spremembe v znanju, stališčih in obnašanju

3. območje interesa

- pomen, doseganje namena – „zeleni“ Erasmus; indirektni vplivi, novi izzivi

vir: prirejeno po <https://cosie-science.com>

Projekt:

OBMOČJE INTERESA

Doseganje namena

EVROPSKA UNIJA

OBMOČJE VPLIVA

Učinki

OBMOČJE NADZORA

Aktivnosti

Rezultati projekta

Erasmus+

Bogati življenja, širi obzorja.

Konferenca

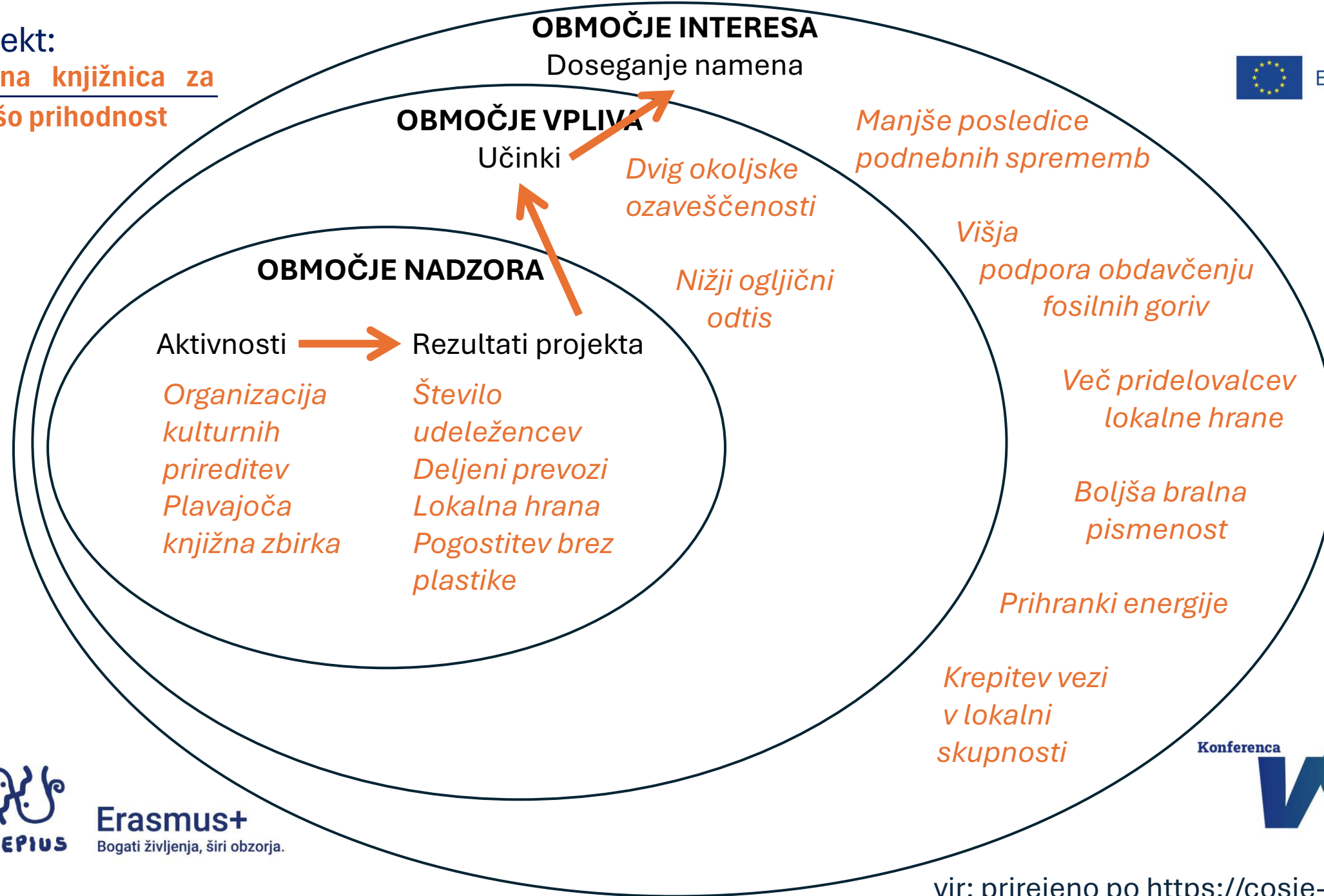

vir: prirejeno po <https://cosie-science.com>

Projekt:
**Zelena knjižnica za
boljšo prihodnost**

EVROPSKA UNIJA

Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

Konferenca

vir: prirejeno po <https://cosie-science.com>